

GAZETA TRANSILVANIEI

Semnul electoral al

„Frontului Românesc”

REDACTIA și ADMINISTRATIA
BRAȘOV STRADA LUNGA Nr. 5.
— Telefon 226 —
Abonament anual 200 lei
Pentru străinătate 500 lei.
Pertru autorității, instituții și
întreprinderi 600 lei
Anunțuri, reclame, după taif

PONDATA LA 1838 DE GHEORGHE BARIȚIU.

Apare de trei ori pe săptămână

„Horia credea neclintit în ceea-ce propovăduia.
De aceea avea puterea sugestivă a conducătorului
de naștere”.

Dr. AL. VAIDA-VOEVOD.

Serbările dela Alba-Iulia

Chemarea d-lui dr. Alexandru Vaida-Voevod

FRAȚI VALAHI

La serbarea de comemorare a martirilor libertății naționale și etnice, Horia, Cloșca și Crișan, care va avea loc *Joi 14 Octombrie*, întreg neamul românesc, în frunte cu Majestatea Sa Regele, va fi prezent pe platoul amintirilor istorice dela Alba-Iulia.

drele partidelor politice, se găsească todeauna pe poziția unui front unitar românesc. Cu atât mai mult, comemorarea a 153 ani dela revoluția lui Horia, care pe deasupra revendicărilor de emancipare din iobăgia politică și economică, semnifică criterii reale ale aspirațiilor

păratului ca să-i poată stărpi pe feudali, va rămâne deapăruri o dovadă de profundă intuiție a genialității politice a poporului românesc.

Revoluția lui Horia s'a născut într'un moment când ideile reformatorice prevestitoare de mari prefaceri fundamentale, se ciocneau violent cu feudalismul medieval recalcitrant, cu rezistența micilor potenți inculți și anarhici, cari dijmău în egală măsură viitorul națiunilor și al Monarhiilor. Dar pe atunci neamul românesc nu avea un Monarh al lui, iar Monarhul strein nu avea o naștere unitară în jurul Tronului.

Iată de ce, astăzi, când suntem uniți într'o țară liberă, peste care domnește al doilea Rege glorios al tuturor Românilor, cu satisfacția modestă dar vibrantă de a fi inițiat înainte cu cinci ani organizarea acestor serbări, dau întâlnire în ziua de 14 Octombrie a. c., tuturor fruntașilor, stegarilor și ostașilor înflăcărați și devotați ai „Frontului Românesc” la Alba-Iulia unde vom scărda în bucuria triumfului amintirea atâtor suferințe din trecut, unde vom trece sub privirea Majestății Sale Regelui, încolonați în ritmul unitar de simțire al întregului neam, într'un uriaș

și simbolic „Front Românesc” al vrierilor noastre celor mai bune, pentru cari „Horia, a despăcat în două istoria”!

În conformitate cu instrucțiunile primite de d-nii președinți ai organizațiilor județene și cu ordinea stabilită de secretariatul general, tuturor sănătate și la revedere la Alba-Iulia în ziua de 14 Octombrie.

Dr. Al. Vaida-Voevod.

La monumentul lui Horia, Cloșca și Crișan

de V. NIȚESCU

Încă cu 20 de ani înainte de izbucnirea revoluției dela 1784, Horia cutreera satele românești din județele Zerand, Arad, Hunedoara și Bihor.

Amărăciunea iobagilor era mare, ei aveau nevoie de o vorbă bună, de o mângăere, de o încurajare, de o făgăduială spre mai bine, pe care sufletul ales al lui Horia le-o știa da.

Din zori de zi până'n noapte țărani români ai Ardealului erau sorșiți să-și picure sudorile, amestecate adesea ori cu sânge, în pământurile stăpânilor unguri. Paralel cu această cumplită robotă ei mai erau siliți să dea boerului și dijma, pe care trebuiau de multe ori s'o poarte în spate sau în cărucioarele lor, trase de vite slăbănoge adeseori distanțe mari, până la reședința domnului de pământ.

Și dacă stăpânul avea vre-o serbare în casă — o nuntă, un botez sau altceva — nenorocii roboțaiși mai trebuiau să-i ducă și ceva daruri pentruca veselia boerească să fie cât mai depină și sărăcia iobagului cât mai desăvârșită.

Refuzul la robotă și la dijma nu era îngădui sub nici o cauză.

Iobagul, chiar bolnav, trebuia să muncească fără nici un răgaz până și îngropa trupul istovit în țărâna scornonită de el și de familia lui. Pedepsele pentru orice neascultare veneau fără zăbavă. Slugile de casă ale boerului tăbărau asupra „vinovatului.” și-l băteau până la sânge sau până la moarte. Vergelele și bătele cădeau cu nemiluita asupra trupului înfrigurat al românului. Iar când aceasta nu era de ajuns, el era aruncat ca un câine în închisoarea dela răspântie, de obicei o hortă săpată în pământ, plină de gunoarie și de jivini respingătoare.

Moșioara, din care iobagul trebuia să-și fină vieța și să aline foamea pruncilor săi, era de obicei săracă, aridă, plină de nisip și de polomidă. Iar pentru cultivarea ei îi rămăneau prea puține zile, căci partea cea mai mare din an era silit s'o trudească pe moșia boerească. Și când după îndelungată trudă reușia să dec moșioarei sale o leacă de rodnice, el era nu odată scos din ea de către privilegiții vremii și gonit cu nevasta și copiii săi înspre meleaguri vitrege de rod.

Roboțaiși, cari îndrăsnău să implore dreptate năvălitorilor sau să se opună silei, erau declarați rebeli și ca atari spânzurați în furci sau schilodiți pe vieță.

De satele ungurești și săsești, cari după legile speciale de atunci aveau singure dreptul la înflorire și cari dețineau monopolul vieții lipsite de griji, iobagului valah nu-i era permis să se apropie și să-și facă acolo o așezare. El trebuia să stea undeva departe, în pădure sau la munte.

În mijlocul acestor suferințe fără pereche, țărani români își găsea singura mângăiere în adâncă lui religiositate. Îi rămăsesse credința, legea strămoșească, Dumnezeuul părinților săi. Către acesta își îndrepta el nădejdea, Lui îi încredința marea sa amărăciune și dela el cerea milostivire.

Dar pofta de stăpânire a celui puternic, setea de cucerire și de supunere, duhul rău și blăstămat vecinic doritor de-a umili, de-a ingenunchia, de-a chinul și de-a distruge hotărâ să ia bietului iobag român și această unică mângăiere.

Veacul al 18-lea deslănțu cu o necunoscută îndârjire rășbolul religios în sânul poporului român. Puterea lumească fină să înfrângă rezistența acestuia și să și-l supună și-și pe calea mijloacelor credinței.

Cruciada în vederea acestei cuceriri începu aspră, nemiloasă și necruțătoare.

Credința străbună, legea românească era lovită din plin. Lovitura cădea în inimă, ea se abătea asupra sufletului însuși al poporului român.

Sute și mii de iobagi erau, după cum arată chiar scriitorii străini, baljocuriți, bătuți, decapitați, trași în jeapă, spânzurați, frânți pe roată (bătrânul *Tănase Tudoran* în vârsta de 114 ani din finutul Năsăudului), din cauză că nu voiau să și-l pede legea. Iar alții, (sute de familii), erau siliți să și ia lumea n cap din fața urgiei refugiindu-se în Principatele Române.

Horia era martor la toată această cumplită pătimire a semenilor săi. Suflet bun, blând și simțitor, el se silea să aline durerile, să mângăe și să încurajeze. Sărac, crescut în coliba umilă din Albac (Zerand), în el pulsa ceva din marile și sfintele îndemnuri ale Omului născut în ieslea Betlehemului. În sufletul lui vibra puternic iubirea și mila pentru deaproape. De aceea el mergea din loc în loc, din sat în sat, printre ai lui și propovăduia credința și nădejdea, vestind mântuirea apropiată.

Iar când acest apostol al Munților a înțeles că nici puterea lui și nici a semenilor săi nu e îndestulătoare pentru curmarea răului, Horia s'a hotărât să se îndrepte spre Insuși scaunul împărăției, pentru a-i cere ajutorare.

În patru rânduri s'a înfățișat împăratului Iosif al II-lea și i-a implorat ajutorul și protecția pentru frații săi nenorociți.

Împăratul s'a cutremurat de suferințele poporului român. În drumurile sale inopinate prin Ardeal văzuse el însuși trupurile neînsuflețite ale iobagilor, spânzurate de haiducii județelor pe furcile din marginele satelor, ori din mahalalele orașelor.

Se spune că într'una din aceste audiențe, acordate solului

HORIA ANFUHRER
DER WALACHISCHEN REBELLEN.

După o stampă pusă nouă la dispoziție de d-l Dr. Alexandru Vaida-Voevod din bogata sa arhivă de stampe. Textul german de pe stampă este următorul în traducere românească:

H O R I A Capul Rebelilor valahi, care a fost prins în ziua de 30 Octombrie 1784, în pădurea Rădacului.

De câte ori în mijlocul frământărilor noastre cotidiene, răsbește peste întunericul vieții politicieniste, văpaia focurilor din trecut, ea cuprinde în chenar de lumină, întreg neamul românesc. Cu fața spre trecut atât guvernul, ca reprezentant al structurii și al ordinii legal constituite, cât și Biserica păstrătoare a credinței strămoșești, precum și colectivitatea întregii țărâni românești și chiar ca-

este menită de a încheia întreg sufletul și întreaga voință românească într'un singur mănunchiu.

Lăsamintele lui Horia constituiesc în istoria noastră germanele fecund al naționalismului românesc. Credința lui vie și nestrămutată că împăratul poate ajuta pe valahi contra stăpânilor feudali numai dacă și valahii îi vor da sprijin im-

Dealul Zorilor

vinuri selecte, garantate naturale, preferate de cunoașcători.

Se găsesc la Brașov, str. Gh. B-riftu Nr. 9 (Târgu Cailor) la

B O D E G Ă

510 17—0

Primăria Municipiului Brașov

Nr. 29.841/1937.
Serv. ad-tiv.

Publicațiune

referitoare la revizuirea invalidilor de război

Se aduce la cunoștința invalidilor de război, grade inferioare, cari nu s'au prezentat la prima chemare pentru revizuire cu începere din August 1933 până în prezent, că dacă nu se vor prezenta nici la a doua chemare, ce va fi anunțată de Cercul de Recrutare, în zilele fixate de Direcțiunea Sanitară, conform Jurnalului Consiliului de Miniștri Nr. 22 1934, li se va anula reforma fără a-și mai putea valorifica drepturile de invalizi.

Brașov, la 6 Octombrie 1937.
p. Primer, *D. Marcea*
p. Secretar general,
Șeful serv., *Șt. Popovici*
731 1—1

Primăria Municipiului Brașov

Nr. 31.074/1937.
Serv. economic.

Publicațiune de licitație

Se aduce la cunoștința publică că licitația scrisă pentru ziua de 15 Octombrie a. c., ora 12, pentru învelirea acoperișului garajului autobusei com. cu tablă de fier zincată, nu se va mai ține în ziua arătată, ci va avea loc la 30 Octombrie a. c., ora 12, la această Primărie.

Informațiuni și caetul de sarcini se pot vedea la Serv. Autobuselor comunale ale Municipiului.

Brașov, la 8 Octombrie.
Primar, *Dr. T. Prișcu*
Secretar general, *Dr. V. Voicu*
în conformitate cu originalul
Expeditor, *Reiner*
731 1—3

Nr. 36.939

Publicațiune

În ziua de 5 Noembrie a. c. ora 11 a. m. se va ține licitație publică pentru darea în arendă pe exercițiul 1938/1939, a următoarelor terenuri ale armatei:

1. Teren pentru fâneață în suprafață de 24 ha. din câmpul de exerciții al garnizoanei Brașov.
2. Idem în suprafață de 28 ha. 7732 m. p. din comuna Hăghig, jud. Trei Scaune.

Licitația se va ține în Brașov, la sediul Comandamentului Corpului 5 Armată din Calea Victoriei Nr. 47, cu oferte închise.

Odată cu oferta se va depune și o garanție de 5/10 în recipise de depuneri sau numerar.

Caetul de sarcini cu condițiunile de arendare se pot vedea în fiecare zi la Corpul 5 Armată, Serv. Domeniilor Militare între orele 8—13.

Costul publicațiilor în ziare se va suporta de către adjudicator.

Șeful Serv. Domeniilor Militare C. 5 A.

721 1—1 Colonel *V. Russu*

Primăria Municipiului Brașov

Nr. 30.671/1937.
453 D. P.
Serv. Silvic.

Publicațiune de licitație

În ziua de 5 Noembrie 1937, ora 11 a. m., se va vinde la Primăria Municipiului Brașov, prin licitație publică, cu oferte închise, o cantitate de cca. 1.400 metri cubi brad de construcție, în picioare, din pădurea „Cheisoara” cu preț de strigare lei 200, depunându-se 14.000 lei garanție.

Brașov, la 5 Octombrie 1937
Primar, *Dr. T. Prișcu*
Secretar general, *Dr. V. Voicu*
Șeful Serv. Silvic, *C. Moarcăș*
719 1—1

Se caută un dulap neincendabil diabol pentru acte sau o cassă, întrebuițate, cu un spațiu de cca 1 metru cub. Informațiuni la administrația ziarului. 729 1—3

Depozita în mărimi de 400 și 700 m² situate în centru, se închiriază imediat. Informațiuni la administrația ziarului. 729 1—3

Vând circa 30 bucăți oi rasa jumătate friz și țigae. Informațiuni la I. Lupșan, Strada Curcanilor No. 42. 724 2—3

În anul 490 înainte de Hristos

strategul Miltiade a izbutit o însemnată victorie asupra Persilor lui Darius la Maraton. Atât de covârșitoare era strălucita izbândă pentru Atenieni încât un soldat grec a avut voinicia de a străbate distanța Maraton—Atena, în fuga mare, pentru a putea da fel vestii întâiului neprețuita știre. A plătit însă cu viața isprava lui. Abia a putut să ajungă și să strige: „Bucurați-vă, am învins” și a căzut mort.

dacă aveți nevoie urgentă de o lămurire, nu mai trebuie să dați fuga, nici măcar să părăsiți ocupațiunile. Din fotoliul biroului Dv., chiar dacă distanțele sunt de o mie de ori mai mari decât aceea dintre Maraton și Atena, telefonul depe masa Dv. vă leagă, prin circuitele sale, cu lumea întreagă, economisindu-vă timp și bani.

***

ASTĂZI dacă aveți de comunicat o știre importantă sau

SOCIETATEA ANONIMĂ ROMÂNĂ DE TELEFOANE

ține la dispoziția Dv. an ghid telefonic, care conține toate în formațiile și tarifele convorbirilor interne și internaționale.

„Noua Fabrică de Postav Azuga” S. A.

care anul trecut a împlinit 50 ani de existență

anunță înființarea unui

Depozit de Desfacere

sub emblema

„POSTAV-AZUGA”

în

BRAȘOV

13, STRADA VOEVODUL MIHAI, 13

unde se vor pune în vânzare cu prețuri convenabile, renumitele sale

Stofe moderne

de KAMGARN de lână și de STREICHGARN de lână, pentru haine, pardesiuri, paltoane și pentru costume de sport.

Loden tirolez
Cuverturi de pat
Pleduri pentru voiaj

Postavuri țărănești
Loden țărănesc
Ciorapi țărănești
Flanele țărănești

Ciorapi și mănuși de sport

Lână pentru lucru manual

716 2—4

frumuseți, cari nu pot fi tălmăcite. Bicăjenii, cu sufletul lor ca limineșle de Primăvară, își potestesc atâtea întâmplări minunate, încât trăiești aievea legendele...

Înainte de a eși din Chei — acolo jos înspre Bicz — șoseaua te oprește în loc pentru nouă încântare. Dintr'o înălțime de munte apa jâșnește mereu, acoperind până jos pietrele cu o beteală de spume. Un bicăz-an mi-a spus că ielele pădurilor vin aici în miez de noapte și fură mereu beteala apelor cu care-și împodobesc apoi părul coamelor despletite... Primăvara toamna n-ai ales o regăsești respită în toate diminețile prin aerul brumătos a poenelor, după scurtele lor de noapte.

După ce-a eșit din Chei, șoseaua răsuflă ușurată. Parcă prea apăsa asupra ei atâtea frumuseți. Parcă prea o nelinșeau înălțimile acelea ale munților. Și mai ales — poate — prea o tristău anumite singurătăți din întunerecul nopții.

Grăbit și după ce a privit o clipă în jur, drumul saltă voios și coborâș ușor spre Bicz și acolo spre Moldova.

în întunerec. Șoseaua cu lumina ei ne-a adus la lac, deasupra căruia stelele jucau o feerie neobișnuită, în care Casiopeia întindea un braț desnădejduit către Steaua polară. . . .

În săptămânile, cari au urmat, am colindat piscuri și văi, am ascultat tăcerile munților și vocile rostogolite ale apelor și mai ales am ascultat cum glasul sufletului încerca să cânte mereu aceste frumuseți, cari nu sunt trecătoare...

Am părăsit Lacul într'o splendidă zi de Septembrie, când apele erau tot atât de încremenite în strălucirea lor verde. Șoseaua urcă cu tristeți prăfuite de toamnă printre coastele munților, a căror puțină podoabă își scutură frunzele. Din vârf coboară în aceleași serpentine strânse, fiindu-i teamă că mărind pasul, să nu se rostogolească. În Gheorgheni am avut primul contact cu mulțimea, cu forfota ei agresivă, pe care o uitasem cu desăvârșire în timpul săptămânilor din munți. De atunci am simțit încă trista părere de rău după munții cu înălțimile lor liniștite, după văile cu apele lor zăbate, după nopțile petrecute în marginea lacului, cu romantismul lor lamartinian...

